

χαλινάρι

χαλινάρι, το, ουσ. [<μτγν. χαλινάριον, υποκορ. του αρχ. ουσ. χαλινός], το χαλινάρι· καθετί που συγκρατεί, που ανακόπτει ή που περιορίζει την ελεύθερη έκφραση, τη δραστηριότητα ή την ορμή ενός ατόμου: «ο γιος σου είναι πολύ άτακτος και χρειάζεται χαλινάρι»·

- **βάζω χαλινάρι**, (ιδίως για άντρες) παντρεύομαι: «βλέπω τι τραβάνε οι φίλοι μου που είναι παντρεμένοι, γι' αυτό δεν έχω σκοπό να βάλω χαλινάρι». Παρομοίωση των υποχρεώσεων του γάμου, της οικογένειας, που περιορίζουν την ελευθερία του άντρα με το χαλινάρι του ζώου·

- **βάζω χαλινάρι στη γλώσσα μου**, σταματώ να μιλώ ή μιλώ λιγότερο και με προσοχή σε ό,τι λέω: «όταν έρχονται μεγαλύτεροι στην παρέα, βάζω χαλινάρι στη γλώσσα μου και τους ακούω προσεκτικά»·

- **δε βάζει στη γλώσσα του χαλινάρι**, μιλάει αδιάκοπα, ασταμάτητα και χωρίς να σκέφτεται πολλές φορές τι λέει: «όταν αρχίσει να μιλάει, δε βάζει χαλινάρι στη γλώσσα του και σου ζαλίζει το κεφάλι με τις βλακειές που λέει»·

- **δε σηκώνω χαλινάρι**, δεν επιτρέπω, δεν ανέχομαι περιορισμό της ελευθερίας μου, της δραστηριότητάς μου ή του περιορισμό της ελεύθερης έκφρασής μου: «δε σας επιτρέπω να μου λέτε τι θα πω και τι θα κάνω, γιατί δε σηκώνω χαλινάρι». (Λαϊκό τραγούδι: *κι άλλες πολλές θελήσανε με κλάμα να με ρίξουν, από γυναίκας δάκρυα δεν παίρνω 'γω χαμπάρι και δε σηκώνω από καμιά ποτέ μου χαλινάρι*)·

- **ενθουσιασμός χωρίς γνώσεις είναι σαν άλογο χωρίς χαλινάρι**, βλ. λ. [άλογο](#)·

- **του βάζω χαλινάρι**, περιορίζω τις ασύδοτες ενέργειές του: «μη σκοτίζεσαι, γιατί, αν δεν ακολουθήσει το σύστημα που ακολουθούν κι όλοι οι άλλοι μέσα στο εργοστάσιο, θα του βάλω χαλινάρι». (Λαϊκό τραγούδι: *να μου βάλεις χαλινάρι άδικα μην προσπαθείς, εγώ είμαι παλικάρι της παλιάς της εποχής*).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας